

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ústí nad Labem rozhodl samosoudcem JUDr. Petrem Černým, Ph.D.,
ve věci

žalobkyně: J. P., narozena „X“,
bytem „X“,

proti

žalované: Česká správa sociálního zabezpečení,
sídlem Křížová 25, 225 08 Praha,

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 5. 6. 2020, č. j. „X“, o povinnosti vrátit
přeplatek na vdovském důchodu,

takto:

I. Žaloba se **zamítá**.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Žalobkyně se žalobou podanou v zákonem stanovené lhůtě domáhala zrušení rozhodnutí žalované České správy sociálního zabezpečení ze dne 5. 6. 2020, č. j. „X“, kterým bylo změněno rozhodnutí žalované ze dne 27. 12. 2017, č. j. „X“ (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“) tak, že žalobkyni byla uložena povinnost vrátit žalované přeplatek na vdovském důchodu za období od 14. 11. 2015 do 13. 7. 2017 v částce 113 165 Kč. Prvostupňovým rozhodnutím byla žalobkyni uložena povinnost dle § 118a odst. 1 zákona Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o organizaci“), vrátit žalované přeplatek na vdovském důchodu ve výši 126 870 Kč, který vznikl za dobu od 14. 11. 2015 do 13. 7. 2017. Současně žalobkyně navrhovala, aby soud žalované uložil povinnost nahradit jí náklady soudního řízení.

Žaloba

2. Žalobkyně v žalobě uvedla, že prvostupňové rozhodnutí je nezákonné a rozporovala tvrzení žalované, že nezachovala potřebnou míru opatrnosti, když bez racionálního důvodu předpokládala, že může pobírat vdovský důchod, ačkoliv jí už z titulu péče o nezaopatřené dítě nenáležel. Žalobkyně k tomu uvedla, že měla za to, že v případě, kdy je na základě stejného titulu vyplácen vdovský i sirotčí důchod, jsou tyto dvě výplaty navzájem koordinovány a pokud byla ze strany správního orgánu zastavena výplata sirotčího důchodu pro dceru L. po dovršení 26 let, musí se to ve stejné době dotknout i výplaty druhé. Žalobkyně odkázala na § 8 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu (dále jen „s. ř.“). Žalobkyně uvedla, že žalovaná svým chováním v podobě výplaty vdovského důchodu vyvolala v žalobkyni dojem, že má i po dovršení věku 26 let dcery L. nadále na výplatu vdovského důchodu. Podle názoru žalobkyně nezaložila skutečnost, že žalobkyně nevěděla, že dovršením 26. roku věku dcery L. zaniká její nárok na vdovský důchod, který jí byl i přesto poskytován, automaticky povinnost vrátit přeplatek na důchodovém pojištění.
3. Dále žalobkyně uvedla, že je sice pravdou, že syn I. není synem zemřelého manžela žalobkyně, avšak nevěděla, že jí na základě této skutečnosti nenáleží nárok na výplatu vdovského důchodu, a to zejména z důvodu nedostatečného poučení ze strany žalované a odkázala na § 4 odst. 2 s. ř. K tomu dále uvedla, že v rozhodnutích žalované, mj. i ze dne 22. 8. 2017 byl vždy odkaz na zákonná ustanovení, avšak dle názoru žalobkyně bylo poučení jí poskytnuté zavádějící, neboť podle § 50 odst. 2 písm. a) zákona o důchodovém pojištění má vdova nárok na vdovský důchod po uplynutí 1 roku od smrti manžela, jestliže pečuje o nezaopatřené dítě, ale nikdy se žalobkyni nedostalo poučení, kdo je za takové nezaopatřené dítě považován. Žalobkyně se tak jako laik domnívala, že nezaopatřeným dítětem je rovněž její syn I., o kterého se v době pobírání dávek vdovského důchodu starala. Žalobkyně doplnila, že měla za to, že když I. nebyl v rozhodné době školou povinný, nemusí dokládat potvrzení o studiu, navíc byla přesvědčena podle dřívějších zkušeností, že potvrzení o studiu se dokládá u střední a vysoké školy a dále se domnívala, že potvrzení o studiu dcery L. dokládala za účelem výplaty sirotčího důchodu.
4. Podle názoru žalobkyně tak žalovaná způsobila žalobkyni újmu, když jí nejprve v její dobré víře vdovské dávky vyplácela a následně je odejmula a uložila žalobkyni povinnost vrátit přeplatek v částce 126 870 Kč, když navíc takové rozhodnutí je pro žalobkyni jako matku samoživitelku z finančního hlediska nesmírně zatěžující.
5. Žalobkyně v žalobě dále uvedla, že žalovanou sice požádala o splátkový kalendář, který však žalobkyně odmítla podepsat, neboť v bodu I. bylo uvedeno, že dlužník uznává výše uvedený dluh co do důvodu i výše, avšak již v tuto dobu měla žalobkyně podanou žalobu u soudu, ve které argumentovala, že rozhodnutí o vrácení přeplatku je nezákonné, proto s takovou dohodou žalobkyně nesouhlasila.

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

Vyjádření žalované k žalobě

6. Žalovaná v písemném vyjádření k žalobě zrekapitulovala průběh správního řízení a uvedla, že za nedostatečné a chybné zdůvodnění napadeného rozhodnutí nelze považovat absenci odkazu na § 50 odst. 3 zákona o důchodovém pojištění, v němž je blíže specifikován pojem nezaopatřeného dítěte. Nesouhlasila rovněž s námitkou nezákonnosti napadeného rozhodnutí, přičemž poukázala na skutečnost, že k neoprávněnému pobírání důchodu postačí nedbalostní forma zavinění. Upozornila, že žalobkyně nesplnila svou oznamovací povinnost o skutečnostech rozhodných pro trvání nároku na vdovský důchod a povinnost vrátit žalované vdovský důchod, o němž mohla předpokládat, že jí nenáleží. Deklarovala, že vzhledem ke svým osobním poměrům a okolnostem případu mohla žalobkyně vědět, že jí je vdovský důchod vyplácen výhradně ve spojení se sirotčím důchodem dcery L., když byl žalobkyni opakovaně v letech 2007, 2009 a 2012 vdovský důchod odejmut a opět přiznán až po prokázání studia dcery žalobkyně. Uvedla, že pokud by žalobkyně měla nárok na vdovský důchod z titulu péče o nezaopatřeného syna I., jistě by prokázala péči o syna I. již dříve, např. v roce 2007, kdy došlo k odnětí vdovského důchodu. Podotkla, že ani po posledním odejmutí vdovského důchodu žalobkyně nepožádala o jeho opětovné přiznání z důvodu péče o nezletilého syna I., ale v souvislosti s dosažením věku 55 let. Zdůraznila, že i v případě dobré víry žalobkyně, převyšuje zde zájem na výplatě dávek v souladu se zákonem. Závěrem navrhla žalobu zamítnout pro její nedůvodnost.

Posouzení věci soudem

7. O žalobě soud rozhodl v souladu s ust. § 51 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, (dále jen „s. ř. s.“) bez jednání, neboť žalobkyně i žalovaná s tímto postupem výslovně souhlasily.
8. Soud přistoupil k přednostnímu rozhodnutí věci podle § 56 odst. 1 s. ř. s., neboť ve věci soud již jednou rozhodoval.
9. Napadené rozhodnutí soud přezkoumával podle části třetí hlavy druhé dílu prvního s. ř. s., která vychází z dispoziční zásady vyjádřené v ustanoveních § 71 odst. 1 písm. c) a d), odst. 2 věty druhé a třetí a § 75 odst. 2 věty první tohoto zákona. Z této zásady vyplývá, že soud přezkoumává zákonnost napadeného rozhodnutí, a to pouze v rozsahu, který žalobce uplatnil v žalobě nebo během dvouměsíční lhůty po oznámení rozhodnutí dle § 72 odst. 1 věty první s. ř. s. Povinností žalobce je proto tvrdit, že správní rozhodnutí nebo jeho část odporuje konkrétnímu zákonnému ustanovení a toto tvrzení zdůvodnit. Nad rámec žalobních námitek musí soud přihlídnout toliko k vadám napadeného rozhodnutí, k nimž je nutno přihlížet bez návrhu nebo které vyvolávají nicotnost napadeného rozhodnutí podle § 76 odst. 2 s. ř. s. Takové nedostatky však v projednávané věci nebyly zjištěny.
10. Na tomto místě soud předesílá, že po přezkoumání skutkového a právního stavu a po prostudování obsahu předloženého správního spisu dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.
11. Ze správního spisu soud zjistil následující podstatné skutečnosti. Rozhodnutím žalované ze dne 22. 8. 2017, č. j. „X“, byl žalobkyni ode dne 14. 7. 2017 odňat vdovský důchod, neboť dcera L. dnem 1. 11. 2015 dovršila věk 26. roků. Prvostupňovým rozhodnutím ze dne 27. 12. 2017 byla žalobkyni uložena povinnost vrátit žalované přeplatek na vdovském Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

důchodu ve výši 126 870 Kč, který vznikl za období od 14. 11. 2015 do 13. 7. 2017, jelikož žalobkyni byl vdovský důchod v uvedeném období vyplácen, aniž by jí náležel, neboť její dcera L. P. dovršila dne 1. 11. 2015 věk 26 let. Proti prvostupňovému rozhodnutí podala žalobkyně dne 1. 2. 2018 námitky, kde mj. uvedla, že se domnívala, že jelikož žalovaná zastavila její dceři výplatu sirotčího důchodu pro dovršení věku dvaceti šesti let a jí nadále vdovský důchod vyplácela, bylo to pro péči o jejího nezaopatřeného syna I. narozeného v roce 2006 ve smyslu § 50 odst. 2 písm. a) zákona o důchodovém pojištění. Žalovaná totiž spravovala jak sirotčí tak vdovský důchod a všechny potřebné informace k okamžitému zastavení vyplácení vdovského důchodu měla k dispozici. Až po pozdější konzultaci s odborníkem se žalobkyně dozvěděla, že její syn I. není nezaopatřeným dítětem v daném smyslu. Následně žalovaná vydala dne 30. 5. 2018 rozhodnutí, které však bylo rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 16. 3. 2020, č. j. 75 Ad 24/2018-38, pro vady řízení zrušeno a věc byla žalované vrácena k dalšímu řízení s pokynem, aby se žalovaná řádně vypořádala s námitkou žalobkyně, že pečovala o nezaopatřené dítě – syna I.

12. Žalovaná následně dne 5. 6. 2020, vydala žalobou napadené rozhodnutí, kterým byly námitky žalobkyně proti prvostupňovému rozhodnutí žalované zamítnuty a žalobkyni byla uložena povinnost vrátit žalované přeplatek na vdovském důchodu za období od 14. 11. 2015 do 13. 7. 2017 v částce 113 165 Kč. Žalobou napadené rozhodnutí bylo doplněno v návaznosti na zrušující rozsudek stran předchozího rozhodnutí žalované. Žalovaná v žalobou napadeném rozhodnutí doplnila, že syn žalobkyně I. D. se narodil v roce X, tedy až po úmrtí manžela žalobkyně (X) a nejedná se o dítě zemřelého manžela žalobkyně. Zmínku o 11 letém synovi žalobkyně – I. posoudila žalovaná jako účelovou a doplnila, že žalobkyně si byla dobře vědoma, že její nárok na vdovský důchod a jeho výplatu je závislý výhradně na péči o studující nezaopatřenou dceru L., protože v letech 2007, 2009 a 2012 vždy žalovaná přestala žalobkyni vyplácet vdovský důchod, dokud žalobkyně nepředložila v té době aktuální potvrzení o studiu dcery L. a ani v jednom případě žalobkyně neargumentovala, že pečuje o syna I.
13. Ze správního spisu bylo dále zjištěno, že původní žádost žalobkyně byla podána o důchod vdovský a sirotčí, a to dne 22. 9. 2005, ve kterém je uvedena manželka + dcera L. Z rozhodnutí žalované, založených ve správním spise ze dne 30. 10. 2007 a 16. 12. 2009 pak soud zjistil, že byla žalobkyni obnovena výplata vdovského a sirotčího důchodu, přičemž toto rozhodnutí výslovně obsahují „sirotčí (L., nar. „X“).“ Dále z rozhodnutí žalované ze dne 1. 8. 2012 je zřejmé, že výrokem I. byl odjmut sirotčí důchod pro dítě L., nar. „X“ a výrokem II. byl žalobkyni odejmut vdovský důchod, přičemž v odůvodnění tohoto rozhodnutí je uvedeno: „Vzhledem k tomu, že dítě L., nar. „X“, dne 31. 7. 2012 ukončilo soustavnou přípravu na budoucí povolání, nárok na sirotčí důchod dnem 13.8.2012 zanikne. Současně od toho dne zanikl i nárok na vdovský důchod, neboť nebylo prokázáno, že účastník řízení splňuje podmínky nároku na vdovský důchod z jiného důvodu než z důvodu péče o uvedené dítě.“ Dále byl rozhodnutím žalované ze dne 8. 10. 2012 uvolněn vdovský důchod žalobkyně s odůvodněním: „Vzhledem k tomu, že dcera L. nadále studuje, uvolňujeme vdovský důchod.“
14. Podle § 50 odst. 2 písm. a) zákona o důchodovém pojištění po uplynutí doby uvedené v odstavci 1 má vdova nárok na vdovský důchod, jestliže pečuje o nezaopatřené dítě.

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

15. Podle § 56 odst. 1 písm. a) zákona o důchodovém pojištění platí, že zjistí-li se, že nárok na důchod nebo na jeho výplatu zanikl, důchod se odejme nebo jeho výplata se zastaví, a to ode dne následujícího po dni, jímž uplynulo období, za které již byl vyplacen.
16. Podle § 68 odst. 3 správního řádu se v odůvodnění uvedou důvody výroku nebo výroků rozhodnutí, podklady pro jeho vydání, úvahy, kterými se správní orgán řídil při jejich hodnocení a při výkladu právních předpisů, a informace o tom, jak se správní orgán vypořádal s návrhy a námitkami účastníků a s jejich vyjádřením k podkladům rozhodnutí.
17. Podle § 50 odst. 1 zákona o organizaci je oprávněný nebo jiný příjemce dávky důchodového pojištění povinen písemně ohlásit plátcí dávky do 8 dnů skutečnosti rozhodné pro trvání nároku na dávku, její výši a výplatu nebo poskytování.
18. Podle § 118a odst. 1 zákona o organizaci jestliže důchod byl vyplacen neprávem nebo ve vyšší částce, než náležel, protože příjemce důchodu nesplnil některou jemu uloženou povinnost, přijal důchod nebo jeho část, ačkoliv musel z okolností předpokládat, že byl vyplacen neprávem nebo ve vyšší částce, než náležel, nebo vědomě jinak způsobil, že důchod nebo jeho část byl vyplácen neprávem nebo ve vyšší částce, než náležel, má plátce důchodu vůči příjemci důchodu nárok na vrácení, popřípadě náhradu nesprávně vyplacené částky.
19. Na základě shora uvedeného dospěl soud k závěru, že žalobkyně při podání prvotní žádosti o vdovský důchod a dále o sirotčí důchod pro dceru L. (společná žádost) neuváděla syna I. Každé rozhodnutí žalované o pozastavení výplaty vdovského důchodu žalobkyně bylo provedeno vždy v souvislosti se sirotčím důchodem dcery L., což bylo v rozhodnutích výslovně uvedeno a pro obnovení výplaty musela žalobkyně vždy dokládat potvrzení o studiu dcery L. V posledním rozhodnutí žalované ze dne 1. 8. 2012 o odejmutí sirotčího a vdovského důchodu je pak jasně uvedeno, že současně se sirotčím důchodem dcery L. zaniká i nárok na vdovský důchod, což bylo uvedeno i v rozhodnutí žalované ze dne 8. 10. 2012 o uvolnění vdovského důchodu, v jehož odůvodnění je uvedeno, že s ohledem na další studium L., byl uvolněn vdovský důchod. Podle názoru soudu tak žalobkyně musela nepochybně vědět, že její vdovský důchod je vázán na sirotčí důchod dcery L. a soud se v této souvislosti ztotožnil s názorem žalované. Uvedenému závěru svědčí i to, že veškerá komunikace žalobkyně se žalovanou se týkala výhradně dcery L. a nikdy syna I., který navíc není synem zemřelého a není ani poživatelem sirotčího důchodu.
20. Bylo povinností žalobkyně oznámit žalované každou změnu, která měla význam pro výplatu či zánik jejího vdovského důchodu, což nesplnila, když žalované do 8 dnů neoznámila, že dcera L. dovršila věku 26. let a nelze tedy žalované přičítat k tíži, že až zpětně rozhodla o zániku nároku na vdovský důchod.
21. Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 1. 2004, č. j. 5 Ads 19/2003-60, se soud musí zabývat tím, zda existuje příčinná souvislost mezi zaviněným porušením povinnosti příjemce dávky důchodového pojištění, totiž porušením povinnosti písemně ohlásit plátcí dávky do osmi dnů skutečnosti rozhodné pro trvání nároku na dávku podle § 50 odst. 1 zákona ČNR č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, a skutečností, že dávka důchodového pojištění byla vyplácena neprávem (§ 118a odst. 1

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

zákona ČNR č. 582/1991 Sb.). V dané věci je tedy nepochybné, že žalobkyni zanikl dne 14. 11. 2015 nárok na vdovský důchod a tento pobírala žalobkyně až do dne 13. 7. 2017 neoprávněně, ačkoliv jak již bylo výše rozvedeno, žalobkyně si musela být vědoma, že její vdovský důchod souvisí se sirotčím důchodem dcery L.

22. Co se týká námitky žalobkyně, že částka 113 165 Kč je pro ni jako pro samoživitelku nepřiměřenou zátěží soud uvádí, že je na žalobkyni, aby si s žalovanou domluvila případně splátkový kalendář, přiměřený jejím finančním možnostem.
23. S ohledem na shora uvedené skutečnosti tedy soud dospěl k závěru, že žaloba není důvodná, a proto ji ve výroku rozsudku ad I. podle ust. § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl.
24. Současně soud podle ust. § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s. ve výroku rozsudku ad II. nepřiznal žádnému z účastníků právo na náhradu nákladů řízení, neboť žalobkyně nebyla ve věci úspěšná a žalované náhrada nákladů řízení nepřísluší.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat **kasační stížnost** ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti **musí** být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Ústí nad Labem 11. února 2021

JUDr. Petr Černý, Ph.D., v. r.
samosoudce

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.